POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 1·-DIN

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Čopova 1 Del. zbornica — Tel. št.: 35-29 — Pošt. čekovni račun št. 17.548 — NAROČNINA: Za člane ZZD 2 din mesečno, za druge naročnike 3 din mesečno. LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO III. LJUBLJANA, SOBOTA, 1. APRILA 1939. ŠTEV. 14.

PASTI IN SNUBITVE

Uvodne besede

Iz temeljev našega pokreta je takoj na početku vstal zdrav močan odpor proti idejnemu in praktičnemu cepljenju naših narodnih in stanovskih sil. Proti mnogemu kričanju, ki je za sicer krasnimi gesli svobode in demokracije skrival le svoje razdiralne sile ter trgal delavski stan proč od narodne celote, smo neprestano ponavljali potrebo enotnega stanu v nedeljenem narodnem občestvu. Tako smo bili mi v naših razrvanih prilikah prvi glasniki sloge in občestvene vzajemnosti.

Danes se v našem narodu vsi resni duhovi zavedajo, da je treba, da se iz ljubezni do skupnosti prostovoljno odpovemo mnogim osebnim željam in stremljenjem, utesnimo sami svojo svobodo in skrbno pregledamo meje, do katerih edino v imenu demokracije vsakdo sme, če noče biti grobokop sebi in celoti. Nad težnje grup in poedincev vstaja občestvenost, celota. Za nami prihajajo mnogi drugi kot glasniki sloge in vzajemnosti.

Mnogi mislijo odkritosrčno in pošteno. Čutijo s svojo nravno nepokvarjeno dušo, da so vendar življenski del nerazdružne celote. Ljubijo jo in nočejo, da bi umrla. Pripravljeni so zanjo tudi na žrtve.

Narod sam z nekim notranjim doživetjem teži za združitvijo razprtih in razkropljenih moči, v množici vstaja nov val čustvenega razpoloženja, ki osvaja zase srce mnogih, vse zahteva zase.

Nravno pošteni se temu valu iskreno predajo, nase pozabijo in na celoto mislijo. Sto svojih malenkosti odložijo zaradi svoje notranje povezanosti z narodno celoto.

Nravno izprijeni, po duhu in miselnosti narodu odtujeni pa kakor trgovci opazujejo ta zdravi val in hočejo z njim kupčevati zase in za svoje narodu sovražne smeri in tokove.

Prav nič jim ni žal, da so ga desetletja razdvajali, s tujim duhom zastrupljali, za judeževe groše prodajali, ga tirali v odpor ter slabili njegovo duhovno slogo ter zunanjo moč. Z dejanji so pokazali, da svoj narod sovražijo, s silo so ga hoteli ukloniti svoji samovolji in svojim koristim. Daleč od naroda so stali takrat, daleč od njega stoje tudi danes. Niso se po srcu vrnili k njegovi celoti in se nikoli vrnili ne bodo. Zato jim manjka prav vseh tistih dragocenih vrednot, po katerih bi mogli še kdaj biti z narodom eno. Zapravili so jih in samo izredni prevrati v človeku, ki jih more pripraviti izključno le milost od Boga, more tu kaj spremeniti.

Tako gledamo mi na ljudi in tabore ob nenadnem povdarjanju potrebe sloge, skupnosti, koncentracije narodnih sil. Narod svoje sile že dolgo zbira. Narod se je sam že tudi koncentriral okrog svojega programa in okrog njegovih zastopnikov. Izven te koncentracije so ostale grupe, ki so po svoji krivdi v narodu osovražene in zato obsojene, da zginejo.

To te grupe čutijo. Zato bi se ob trenotnih dogajanjih, ki s povdarkom zahtevajo naših nedeljenih sil, rade med te nedeljene sile kot ločena telesa vrinila, da podaljšajo svoje življenje — zopet na račun skupnosti.

V katoliškem narodu bi se tako hotel reševati marksizem, bi hotel svoje nepotrebno življenje nadaljevati liberalizem. V svoja jadra bi hotel zajeti veter časa v veri, da jim zaradi časov samih nihče ne bo upal povedati resnice v obraz.

Mi zato pribijemo, da enotnemu narodu ni treba vsrkavati razkrajajočih elementov. Narodu niso potrebne združene sile razprtih. Njemu je nasprotno potreben popolen poraz narodni celoti ideološko in stvarno nasprotnih gibanj. Narodu je potrebna mesto raznih združenih sil enotna narodna sila s skupno miselnostjo, skupnim čustvovanjem in skupnim delom. Vse drugo je več ali manj golo taktiziranje in borba za nadmodrovanje.

Kdor se zato more k zdravemu narodu še vrniti, naj se vrne v njegovo celoto ves brez pridržkov.

Odloži naj kar ga z njim razdvaja in obžaluje sam v svojem srcu, da je kdaj hodil proti ali vsaj mimo njega.

Naš pokret je v tem oziru hodil ravno pot doslej in jo bo tudi poslej. Nič nas ne bodo zbegale trenotne sence, da bi zato prav ne videli. Mi smo se v tem pravcu preko ZZD kot stan v celoto vključili in mislimo, da ima narod pravico od vseh zahtevati, da storijo isto. Store naj to ali pa naj zginejo radi resnične moči in koristi enotnega naroda samega.

Zavrnjena marksistična Delavska zbornica

Naša delavska zbornica, v kateri že dolga leta vedrijo in oblačijo po svoji mili volji naši socialisti vseh barv, je naenkrat začutila potrebo po skupnih sestankih vseh strokovnih organizacij in celo po stalnem delavskem svetu.

Zelo spretno so nastavili zanjko. Zunanji položaj je na oči nad vse primeren za slične akcije. V resnici pa jih pri nas doma v Sloveniji trenotna dogajanja v socialno politični zakonodaji in nekaterih vzporednih akcijah od socialistov nujno zahtevajo, da socialisti rešijo sebe.

Strah jih je pred rastočo ZZD. Njej je zanjka namenjena. Njen pohod bi radi zavrli.

Dokler so namreč druge grupe ZZD napadale, ovirale njene akcije, sramotile pokret in članstvo, je bilo za našo marksistično delavsko zbornico prav. Nihče ni čutil potrebe, da jih pozove k redu in k skupnemu sodelovanju z nami.

Ko je pa Del. zbornica uvidela, da ZZD kljub zapostavljanju tudi s strani D. Z. in kljub vsem napadom ostalih strokovnih organizacij nevzdržno raste in napreduje ter ruši nasprotnika, je prišla na dan s pobožno željo, da našo borbo poveže z vezmi nekakšnega prokuratorja skupnega delavskega sveta, v katerem bi seveda bili v večini naši »ljubi« nasprotniki.

Tako povabilo nam je pismeno poslala dne 18. marca 1939.

Izkušnje in doživetja preteklosti so nas napravila napram marksizmu oprezne. Spregledali smo zato zanjko. V preteklosti jim ni bilo za sožitje in sodelovanje. Tudi sedaj jim tega ne verjamemo. Radi bi nas ohromili, v našo borbo vnesli svoj balast in svojo zmedo.

Centrala ZZD zato ni šla v nastavljeno past in je Delavski zbornici odgovorila na povabilo sledeče:

Ljubljana, 23. marca 1939.

Delavska zbornica
v
Ljubljani.

Potrjujemo prejem Vašega dopisa opravilna št. 555/39-2 z dne 18. t. m. Istega smo na zadnji redni skupni seji načelstva in nadzorstva, dne 20. marca 1939 proučili in Vam sporočamo predloge:

1. glede skupnega delavskega sveta vseh strokovnih organizacij;
2. glede akcije za dosego pogodbenega stanja v tekstilni stroki.

Ugotavljamo, da so strokovne organizacije, ki imajo sedaj v Delavski zbornici odločujočo besedo, tako po svojem časopisju, kakor tudi zunaj na terenu v organizacijskem delovanju pa tudi v sami Delavski zbornici v nasprotju s svojim programom — nastopile takoj ob ustanovitvi ZZD proti naši organizaciji socialno reakcionarno.

Ugotavljamo, da je Delavska zbornica sama hotela preprečiti proti načelom svobode in zakonitim predpisom registracijo Zveze združenih delavcev in je tudi izdala tozadeven odlok, ki ga je na našo pritožbo moral zavrniti minister za socialno politiko.

V sami Delavski zbornici je bila Zveza združenih delavcev s strani predstavnikov ostalih strokovnih organizacij vedno mačehovsko obravnavana tako glede uživanja podpor, kakor tudi glede dodelitve stanovanjskih in organizacijskih prostorov. Ni se upoštevalo ne našega razmaha, ne našega stvarnega dela.

Pri raznih akcijah za delavske interese, kakor tudi v borbi za zaupanje delavstva je bila Zveza združenih delavcev ves čas prav do zadnjih dni s strani v drugih strokovnih organizacijah organiziranega delavstva in njihovega časopisja, deležna nedostojne, delavske časti nevredne borbe.

V odporu proti takim metodam je Zveza združenih delavcev v obrambi le delno vračala milo za drago in je morala sama v borbo za svoje pravice in za pravice slovenskega delavskega stanu. Kljub zgoraj navedenim dejstvom se je lepo razvijala in nemoteno napredovala.

Tako je moralo priti spoznanje, da dosedanja taktika v Delavski zbornici odločujočih strokovnih pokretov niti njim samim ni koristila, kaj šele skupnemu delavskemu stanu.

Zveza združenih delavcev to spoznanje, ki ga brezdvomno posredno izraža citira-

Nadaljevanje na 2. str.

HOSANA!

Cvetna nedelja! Lepota, sonce in vrisk se v njej preliva in raste z nezadržano silo, ko zelenje in cvetje siplje svoje bogastvo čez zemljo, ki je zimi in mrazu in temi ušla.

Dolge mesece so kakor mrtve počivale sile zemlje v naročju, zdaj so zmagoslavno zopet oživele.

Dolga razdobja je čakalo človeštvo. Kakor v mrazu in temi daleč proč od Boga so hrepenela srca po Soncu, ki temo razprši.

Cvetno nedeljo je po ustih enega naroda zavriskalo v navalu zmagoslavja svoj »Hosana«, ki nikoli več ne utihne.

Cvetno nedeljo so skozi stoletja od takrat vzradoščena srca mnogih. Tudi naša so tu zraven, ker smo v borbi s temo in lažjo sprejeli Luč in Resnico in z njo vstopili v polnost življenja božjih otrok. Bogu vriskamo ta dan tudi mi, bratje delavca — Boga in mu ob cvetju in zelenju pojemo sredi bežnega trpljenja med tovarniškimi dimniki in ob težkem delu, svoj slavospev, svoj večni: hosana!

Nadaljevanje s 1. strani.

no pismo Delavske zbornice, veseli, če je v njem resnično izraženo obžalovanje za dosedanje pogrešeno ravnanje drugih strokovnih pokretov. Prišlo pa je to priznanje prepozno.

Pri tolikem poudarjanju po potrebi svobodnih delavskih sindikatov in pravičnosti prav s strani teh pokretov, smo v praksi vsepovsod doživljali prav z iste strani toliko nečuvenega prizadevanja, da bi se z njihovim terorjem in krivičnostjo zrušil naš pokret, da vsled te dvolične igre ne moremo verjeti v iskrenost obžalovanja njihove dosedanje prakse in v možnost resnega trajnega skupnega delovanja v okrilju stalnega delavskega sveta.

Po izkustvih, ki smo jih imeli doma in ki jih vedno znova opazujemo tudi drugod, vemo poleg tega, da zlasti marksizem povsod stalne skupne zaveze delavstva izrablja za razne drugotne namene, ki s pravimi koristmi delavstva nimajo nobenega stika. V posameznih slučajih je prišlo tekom zadnjih let v tem oziru s strani marksističnih predstavnikov do naravnost sramotnih slučajev, če jih gledamo z vidika splošnih delavskih koristi. Nimamo nobenih garancij ne v marksistični ideologiji in ne v marksistični praksi, da bi se to v bodoče ne ponavljalo v nameravanem skupnem stalnem delavskem svetu.

Na mnogotera ideološka in delavsko organizacijska vprašanja je naše gledanje od marksističnega tako bistveno različno, kar tudi marksisti sami dobro vedo, da je tudi Vaš predlog za tak delavski svet, v kolikor prihaja iz njihovih vrst, smatrati le kot golo taktično potezo za varanje slovenskega delavstva.

Z ozirom na navedena dejstva hočemo zato zares svobodno sami braniti delavske interese in ne moremo z ostalimi strokovnimi pokreti s posebnim ozirom na marksizem pristati na kakšen skupen stalni delavski svet.

Vsekakor pa hočemo v resni borbi za delavski kruh v vsakem posameznem slučaju z vsako drugo stanovsko organizacijo ali tudi z vsemi skupaj delati enotno. Kadar bo po naši trezni presoji delavski kruh v nevarnosti, kadar bodo v resnici na tehtnici delavske koristi, ne pa taktični organizacijski nameni ostalih strokovnih sindikatov, more Delavska zbornica in morejo sindikati z vso gotovostjo računati na našo zvesto pomoč in iniciativo.

S. S. Za:
Zveza združenih delavcev v Ljubljani.
predsednik:
Preželj Francè, s. r.
tajnik:
Grebenšek Venčeslav, s. r.

*

Nastavljena past je prazna ostala. Prepričani smo, da vse naše strokovne edinice in vsa naša prava slovenska javnost našo odločnost in jasno besedo v času zmede iskreno odobrava in pozdravlja. Naj nasprotnik ve, da nas noben videz ne spravi s tečajev in da jih presojamo po dejanjih ne pa po besedah.

Delovanje Narodnega delavskega sveta si zamišljamo tako, da bi se zastopniki osrednjega vodstva sodelujočih organizacij. Na teh sestankih bi se razpravljalo o važnih aktualnih zadevah. Posamezni sklepi, ki bi morali biti soglasni, bi služili kot priporočila sodelujočih.

Z ozirom na to, da ne bi moglo priti do preglasovanja, predlagamo, da naj bi bilo število delegatov vseh organizacij enako. Vsakokratnemu sestanku pa naj bi predsedoval eden izmed delegatov sodelujočih organizacij po abecednem redu zastopanih društev.

Mnenja smo, da je ustanovitev takega posvetovalnega organa nujno potrebna iz narodnih ozirov in da bi ugodno uplivala na samozavest vseh naših delavcev, predvsem v izpostavljenih krajih.

Prosimo, da nam sporočite Vaše pripombe glede tega odnosno ali ste pripravljeni sodelovati na sestanku, katerega nameravamo sklicati zaradi razgovora o ustanovitvi Narodnega delavskega sveta.

Pripominjamo, da smo obvestili o tem Delavsko zbornico ter Strokovno komisijo za Slovenijo, Jugoslovansko strokovno zvezo, Zvezo strojnikov in kurjačev in Savez grafičnih radnika.

S tovariškim pozdravom

posl. podpredsednik:
dr. Jože Bohinjec l. r.
tajnik:
dr. Branko Alujevič.

Nanj smo odgovorili takole:

Ljubljana, 27. marca 1939.

Narodna Strokovna Zveza,
Ljubljana.

Potrjujemo prejem Vašega cenj. dopisa z dne 22. t. m. št. 1.359/39 v zadevi ustanovitve skupnega Narodnega delavskega sveta.

Sporočamo Vam, da smo vsebinsko sličnо pismo prejeli od Delavske zbornice.

Smatramo, da Vaše posebno pismo v isti zadevi ne obsega nobenih novih momentov razen par podrobnih določil, kako si Vi ta svet zamišljate.

Na vabilo Delavske zbornice smo s svojim pismom z dne 23. t. m. št. 1750/52-39, katerega Vam v prigibu prilagamo, odgovorili odklonilno.

Ker v Vašem predlogu ne vidimo glede sestave sveta in glede njegovih nalog nobenih bistvenih razlik, Vam vljudno sporočamo, da smo ob našem pojmovanju narodne skupnosti tudi na Vaše povabilo iz razlogov, ki jih navajamo v pismu na Delavsko zbornico, odgovorili odklonilno.

S. S. Za:
Zveza združenih delavcev v Ljubljani.
predsednik:
Preželj Francè, s. r.
tajnik:
Grebenšek Venčeslav, s. r.

Govor nar. posl. R. Smersuja o soc. politiki

(Nadaljevanje.)

DELAVSKE PLAČE IN KOLEKTIVNE POGODBE

Naša država je žalibog dolgo časa veljala za eno izmed tistih evropskih držav, kjer so delavske plače ne sicer najslabše, pa vendarle precej slabe. V tem pogledu je bivši minister socialne politike in sedanji predsednik vlade g. Dragiša Cvetkovič storil pogumne korake naprej. Spomladi l. 1937. je namreč izdal prevažno uredbo o minimalnih plačah, kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodništvu. S to uredbo je država krepko posegla v naše gospodarsko življenje in prelomila z doslej vladajočim načelom gospodarskega liberalizma, da se država ne sme vmešavati v odnose med delom in kapitalom.

S to uredbo je bila določena osnovna mezda z din 2.— na uro. Določitev minimalnih mezd pa je bila prepuščena banom, ki so dobili možnost, da za območje svoje banovine določijo minimalne mezde od din 2 do din 3 na uro.

Danes, po dveh letih, odkar je stopila ta uredba v veljavo, lahko rečemo, da je imela velike in lepe uspehe in da je bila kritika zoper to uredbo v ogromni meri brez podlage in zgolj plod demagogije. Dobrot nove uredbe seveda niso občutile vse pokrajine naše države enako. Največjo korist so imeli oni, ki so do tedaj prejemali najnižje plače. Kar pa je značilno, je to, da so se po objavi uredbe zvišale plače tudi v onih pokrajinah, kjer so pred uredbo dosegale višino na novo uvedenih zakonitih minimalnih plač.

Delavske plače so v naši državi neprestano padale vse do konca leta 1936. Šele v zadnjem letu po uvedbi uredbe o minimalnih plačah so se začele delavske plače dvigati. Ako vzamemo plačo iz leta 1930 kot temelj 100, potem vidimo, da se je njen indeks v naslednjih letih gibal takole:

1930 — 100	1932 — 92.5	1934 — 83.9
1931 — 98.6	1933 — 87.4	1935 — 81.5
		1936 — 81.6

Iz tega vidimo, da so plače od leta 1930 do leta 1936 padle za 18.4%.

Po uvedbi uredbe o minimalnih mezdah pa se delavske plače v naši državi stalno dvigajo. Ako vzamemo zopet za temelj 100 za leto 1930, tedaj dobimo sledeče številke:

1937 april — 83.2	1938 april — 90.5
maj — 84.2	maj — 91.0
junij — 85.6	junij — 92.0

Po uveljavljenju uredbe o minimalnih mezdah so se torej plače dvignile za 10.4 odstotke.

V gotovih krogih, kjer tega uspeha vlade niso mogli zatajiti, se je zatrjevalo, da je to zvišanje plač premajhno v primeri z dvigom cen življenskih potrebščin. Na to moramo reči, da je dvig delavskih plač bil občutno večji, kot pa porast cen življenskih potrebščin. Pri tem je treba pa še pomisliti, da je sedaj delavstvo polno zaposleno in da nima neprestanih neprostovoljnih praznikov, česar je bilo v prejšnjih letih tako bogato deležno.

Industrijski krogi so trdili, da naša industrija in naša obrt ne bosta prenesli bremen, ki jima jih nalaga uredba o minimalnih mezdah. Danes pa ravno vidimo, da sta se industrija in obrt tako razmahnili, kakor še nikdar prej.

Tudi se je trdilo, da so minimalne plače premajhne in ne dosegajo eksistenčnega minimuma. Ta ugovor deloma drži. Toda vedeti moramo, da uredba o minimalnih plačah ni imela drugega namena kot tega, da se enkrat za vselej preprečijo tiste sramotno nizke plače in tisto strašno izmozgavanje ljudstva, ki je bilo v naši državi prej v navadi. Ta namen je uredba dosegla. Vemo, da tudi v maloštevilnih državah, ki so z zakoni določile minimalne mezde, te minimalne mezde ne dosegajo eksistenčnega minimuma. Za dosego tega so na razpolago druga sredstva in to so pri nas določila o kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodništvu. Dalje je to naloga delavskih ustanov in organizacij, ki so se pa mnogokrat doslej bavile raje z vsemi drugimi vprašanji, kot pa s temi življenskimi vprašanji našega delavstva.

Moram pa g. ministra za socialno politiko opozoriti na eno prevažno dejstvo, da bi ta uredba imela lahko še vse mnogo več efekta, ako bi se vedno in povsod striktno izvajala. Vse polno primerov je, da delavci ne dobe minimalnih plač. To gotovo ni pravilno in bo potrebno storiti energične korake, da se tako izigravanje zakonitih določil prepreči.

Kakšne sankcije prihajajo tu v poštev? Predvsem je tu potrebna učinkovitejša kontrola plač od strani inspekcije dela. V to svrho je potrebno dati inspekcijam dela strožja navodila, več osobja in več kreditov. Delno kontrolo nad nezakonitimi mezdami bi moglo vršiti tudi delavsko zavarovanje. Danes sprejema socialno zavarovanje prijavljenje nezakonitih mezd enostavno na znanje, s čemer se med delodajalci stalno potrjuje mnenje, da socialni zakoni niso zakoni, ki bi jih bilo treba jemati resno. Najmočnejša sankcija bi bila ta, da bi socialno zavarovalni zavodi premajhne plače enostavno dvignili na višino, ki jo predpisuje uredba o minimalnih mezdah ter z ozirom na to višino predpisovali prispevke. Še boljše bi bilo, če bi smele predpisovati oblasti vso mezdno razliko napram nezakonitim mezdam ter izterjati to razliko bilo v korist oškodovanih poedincev, bilo v korist za to določenega javnega fonda.

Opozarjam g. ministra socialne politike tudi na to, da bi se morala določila uredbe o minimalnih plačah spoštovati tudi pri javnih delih in pri vseh delih, ki jih država izvršuje. Država bi morala iti z dobrim vzgledom celo naprej.

Tudi ni pravilno in ni zdravo, da so poljedelski delavci izvzeti iz te uredbe. Pomanjkljivost uredbe je dalje tudi v tem, da nima posebnih določil za kvalificirane delavce in nameščence; z ozirom na višji življenski standard teh oseb bi bilo vse-

(Nadalj. na 3. str.!)

Naš odgovor Narodni strokovni zvezi

Narodna Strokovna zveza nam je poslala sledeče pismo:

V Ljubljani, 22. marca 1939.

Zveza združenih delavcev
v Ljubljani.

Dogodki zadnjih dni v nekaterih delih Evrope ter njihov odmev v političnem in socialno-gospodarskem življenju manjših narodov v okvirju svobodnih, a končnih posledicah vendarle ogroženih nacionalnih držav, nam narekujejo, da poskušamo ustvariti moralne predpogoje za enoten nastop vseh strokovnih delavskih organizacij, ne glede na njihovo svetovno nazorsko ali politično opredelitev.

Zato se obračamo tudi na Vašo organizacijo s predlogom, da bi pristali na ustanovitev

Narodnega delavskega sveta

kot posvetovalnega organa vseh pri Delavski zbornici v Ljubljani registriranih delavskih zveznih organizacij.

Namen tega sveta naj bi bilo posvetovanje v vseh zadevah splošnega socialnega značaja, ki zadevajo delavce in pri katerih niso umestna kakršna koli trenja med organizacijami. Na ta način bi bilo omogočeno koordiniranje našega delovanja, kakor tudi pospešitev medsebojnega podpiranja pri reševanju splošnih vprašanj, ne izključujoč zdrave, demokratične in pozitivne konkurence pri delu za izboljšanje delovnih pogojev.

Konec marksističnega monopola v delavskih ustanovah

Iz seje centralnega tajništva Delavskih zbornic

Skoplje, 25. marca 1939.

V prostorih tukajšnjega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev se je dne 24. in 25. t. m. vršila seja odbora centralnega tajništva delavskih zbornic iz vse države. Na seji je bilo zastopanih vseh sedem delavskih zbornic, v kolikor jih je v naši državi z 14 delegati. Ljubljansko Delavsko zbornico je poleg marksističnega delegata zastopal tudi **Peter Lombardo, član ZZD.** Na seji je bil tudi zastopnik ministra za socialno politiko in narodno zdravje, **g. ing. Jokič.** Predsedoval je tajnik belgrajske Delavske zbornice **Ljubomir Mitić (član Jugorasa).**

Na seji se je obširno govorilo o vseh važnih vprašanjih iz socialne politike. V razpravi sami sta bili ugotovljeni dve stališči. Prvo Jugorasa in ZZD so zastopali predstavniki delavskih zbornic iz Beograda, Skoplja, Novega Sada in Splita ter po en delegat iz Ljubljane in Sarajeva. Navedeni predstavniki so nasproti marksističnim delegatom postavili zahtevo, da se uprava delavskih ustanov izvrši iz vrst **nacionalnih delavcev in, da se iz sistema več strokovnih organizacij pride na sistem ene sindikalne organizacije na nacionalni podlagi.**

Sprejeti sta bili dve resoluciji z desetimi proti štirim glasovom. V prvi resoluciji se ugotavlja med drugim, da je z uvedbo Uredbe o minimalnih mezdah, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu, preskrbovanju brezposelnih delavcev, zavarovanju delavcev za primer onemoglosti in starosti ter pokojninskem zavarovanju za nameščence itd., zboljšan moralni in materialni položaj delavcev in nameščencev. Toda še vedno ni dovolj socialni položaj delavstva zavarovan. Materialni položaj je nezavarovan edino iz nezadostne povezanosti in organiziranosti delavcev in nameščencev v eni strokovni organizaciji. Drugi razlog je velik birokratski aparat delavskih in socialnih ustanov. Radi tega je centralni odbor tajništva delavskih zbornic sklenil, da centralno tajništvo začne akcijo za revizijo vseh uredb. Enako naj tajništvo začne akcijo za revizijo zakona o Inspekciji dela in o reviziji socialne službe. Da se vse to izvede, bo treba obnoviti centralno tajništvo in organizirati akcijo za edinstveni delavski pokret, ker je tak strokovni pokret prvi in glavni pogoj za zavarovanje uspešnih akcij del. stanu.

V drugi resoluciji so med drugim važni sledeči sklepi: Tajnik ni sklical sejo odbora v roku, ki je predviden v Statutu centralnega tajništva, s tem je bilo odboru onemogočeno s svojimi avtoritativnimi pripombami za državni proračun in amandmane finančnega zakona za proračunsko leto 1939-40 dati svoje mišljenje. Tajnik je dalje brez sodelovanja in zaslišanja odbora sam stavljal pripombe na gotove amandmane in je s tem prevzel na sebe funkcijo, ki mu je Statut ne daje in je odboru centralnega tajništva onemogočil delo v smislu čl. 8. pravil centralnega tajništva. **Odbor je na seji zato sklenil, da se dosedanjega tajnika Bogdana Krekića razreši dolžnosti tajnika** centralnega tajništva Delavskih zbornic in da se za novega tajnika postavi g. **Drag. Milojević,** tajnik Delavske zbornice iz Skoplja. Dokler ne bo s strani ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje potrjen novi tajnik, bo začasno vršil funkcijo tajnika centralnega tajništva g. **Ljubomir Mitić** (član Jugorasa) iz Beograda.

Ker ni bil predložen odboru centralnega tajništva računski zaključek za leto 1938, se je mesto nadzorstva pooblastilo posebno komisijo, da pregleda poslovanje centralnega tajništva v vseh podrobnostih v naslednjih dneh. V tej komisiji so od članov odbora gg. **Boško Spasić, Savika Bećirović (oba Jugoras) in Peter Lombardo (ZZD)** iz Ljubljane. Sklenjeno je tudi bilo, da se spremeni Statut centralnega tajništva Delavskih zbornic, ker ni sestavljen v duhu demokratskih načel.

Seja centralnega tajništva delavskih zbornic je važna za vse delavstvo v vseh pokrajinah države, predvsem radi tega, ker so delegati Jugorasa in ZZD dobili absolutno večino in je s tem zapečateno nemoteno 16 letno monopolno poslovanje marksističnih organizacij v delavskih ustanovah.

Naša borba - naša rast

Podjetnik Perger in stavka v Mislinji

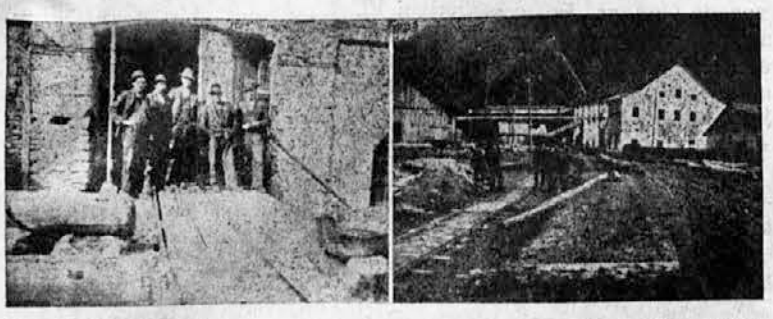

Leva slika:

Stavkujoči delavci v Mislinji stražijo vhod v tovarno.

Desna slika:

Zapadni del obrata dr. Pergerja.

Delavstvo ZZD tovarne Perger v Mislinji stavko nadaljuje. Vzorna je njegova discipliniranost, s katero samo skrbi za red. Vsi delavci so kakor en mož. Nikoli niso bili vajeni lagodja. Vse življenje jih spremlja težka borba za črni kruh. Nikoli od svojih skromnih zaslužkov niso imeli preostankov za čase preizkušenj. Gospodar-podjetnik, tujec je računal s tem in bil prepričan, da bo stavko zlomil v nekaj dneh.

Na trpljenje in pomanjkanje vajeni trpini so svoje življenjske zahteve skrčili do skrajnosti in tako sestradani in lačni stavkajo že tri tedne — kakor en mož.

Delavstvo v Mislinji terja samo svojo pravico, zapisano v božjih zakonih, delno pa tudi v človeških postavah in v Pergerjevih obvezah, ki jih je napram oblastem prevzel do svojega delavstva.

Delavstvo ve, da hoče podjetnik vse to izigravati, da poniža kot tujec na naši zemlji našega narodnega delavca in — stiska pesti. Položaj je zato tak, da se mora podjetnik zahvaliti samo treznemu vodstvu stavke, da se razburjeno delavstvo ni spozabilo do kakih za podjetnika usodnih dejanj.

Vsa mislinjska dolina spremlja stavkajoče delavstvo s toplim sočustvovanjem in želi skorajšnje njegove zmage ter pričakuje ukrepov, ki naj podjetnika prisilijo, da izpolni svojo dolžnost.

Iz centrale

Vse krajevne organizacije prosimo, — ki tega še niso storile — da nemudoma obračunajo nabrane prispevke za stavkujoče mislinjsko delavstvo. Pokažite svojo stanovsko zavest in pomagajte trpečim tovarišem, ki vztrajajo v svojem upravičenem boju!

Groblje—Domžale

V nedeljo, 2. aprila ob ½10 dopoldne se vrši občni zbor naše krajevne skupine. Udeležba obvezna za vse člane.

Ljubljana — Stavbinci

Nevzdržno korakajoč proč od laži in nasilja v sklop poštenosti in pravice prihaja dan za dnem naše pošteno delavstvo v našo ZZD — dobro se zavedajoč, da samo one delavske organizacije zmagujejo v borbi s stvarnim življenjem, ki so vodene po ljudeh, ki so z razumom in srcem vedno in povsod na strani naroda. Nič ne pomaga blatenje in teptanje v prah to, kar nam je sveto in vzvišeno, mladostni val gre naprej preko vseh ovir, laži in ni več daleč čas, ko bo ta boj končan. Okostenela ljudsko frontaška ogrodja onih lažidelavskih organizacij, ki so se proglašale dolgih 20 let kot predstavnice našega delavstva, pokajo in se rušijo pod pritiskom krščansko narodnih slovenskih mož in fantov. Zato, tovariši, nič malodušja. Korajžno in smelo naprej do končne zmage.

V nedeljo na dan 2. aprila ob ½9 uri se vrši širša seja odbora in zaupnikov v prostorih centrale. Tovariši zaupniki naj prinesejo s seboj vse eventuelne prošnje ali pritožbe glede oviranja s strani rdečih trabantov na posameznih stavbah.

Pridite vsi in točno!

Narod za narod! Predsednik.

(Nadalj. z 2. str.!)

kakor potrebno, da bi se za te osebe določila višja osnovna plača, kot pa velja sedaj po uredbi o minimalnih plačah.

KOLEKTIVNE POGODBE

Uredba o minimalnih plačah govori tudi o kolektivnih pogodbah in prinaša podrobna določila o tem vprašanju. S temi modernimi določili je delavstvu zelo olajšano sklepanje kolektivnih pogodb. Dveletno opazovanje kaže, da se je število sklenjenih kolektivnih pogodb silno povečalo.

Dočim nudijo določila o minimalnih plačah delavstvu neko določeno najnižjo plačo, pod katero delodajalec pod nobenim pogojem ne sme iti, si morejo delavci s pomočjo kolektivnih pogodb priboriti plačo, ki je boljša od one, ki jo določa uredba o minimalnih plačah. Statistika kaže, da se delavstvo te možnosti v obilni meri poslužuje. Želeti pa bi bilo, da bi postalo sklepanje kolektivnih pogodb obvezno za vsa večja podjetja.

V tej zvezi naj omenim še to, da govori uredba o minimalnih mezdah tudi o poravnavanju in razsodništvu. Ta določila so zelo moderna in pomenijo nekaj popolnoma novega pri reševanju sporov med delom in kapitalom. Od tega določila je imelo in ima naše delavstvo in naše narodno gospodarstvo veliko korist. Nešteto sporov je bilo mirno in lepo rešenih samo s pomočjo določil o poravnavanju in razsodništvu. (Konec prih.)

Petanjci

V petek, dne 24. marca zvečer po končanem delu se je vršil lepo obiskan sestanek delavstva, ki je zaposleno pri gradnji mostu. O koristi in pomenu delavske strokovne organizacije ZZD je govoril strokovni tajnik tov. **Rozman Peter** iz Maribora. Naši delavci se vedno bolj zavedajo, kaj jim je strokovna organizacija, zlasti ker se je potom iste zadnji čas marsikaj uredilo na boljše za delavstvo. Ker se je sedanji tajnik ponesrečil, blagajnik pa odide na novo službeno mesto v Slovenjgradec, je bilo potrebno izpopolniti to vrzel do občnega zbora. Za tajnika je bil določen tov. Puklavec Ivan, za blagajnika pa tov. Činč Alojz. Tako bo ta naša mogočna postojanka ZZD mogla brezhibno poslovati v vseh svojih nalogah za koristi in dobrobit delavcev svojih članov.

Vitanje

Ustanovni občni zbor ZZD se je izvršil ob najlepši udeležbi. Prišli so delavci iz Rakovca, kjer so pravzaprav prvi pijonirji našega pokreta za vitanjsko okolico. Danes šteje ZZD v Vitanju že lepo število članov, veliko jih še čaka, da se združijo z nami. Nezavednost in smešna bojazen pred delodajalci sta glavna vzroka, radi katerih še vsi delavci niso organizirani. O potrebi strokovne organizacije ZZD je navzočim prav lepo govoril tajnik tovariš **Rozman Peter** iz Maribora. Neorganiziranemu delavcu ne more nihče pomagati, niti državna oblast. V odbor so bili izvoljeni tovariši: Slatinek Ivan, predsednik; Založnik Anton, podpredsednik; Založnik Jožef, tajnik; Založnik Rupert, blagajnik in Kotnik Franc, gospodar; za namestnike pa: Skalovnik Alojz, Jeseničnik Franc in Ošlak Ivan. V nadzorstvo: Pungartnik Miha, Lešnik Karol in Lešnik Anton.

Delavci na Rakovcu so sklenili predložiti in si izbojevati kolektivno pogodbo, s katero se naj uredijo delovne razmere, zlasti pa mezde po pravičnejši odmeritvi, kakor je to danes. Vitanjski delavci! Sloga jači, nesloga tlači, to si preštudirajte!

Jesenice

To ni lepo! — Mi smo že na tem mestu ugotavljali, kako zelo napačno in delavski skupnosti škodljivo je napadanje po delavskem časopisju, katerega vrstice bi bile lahko uporabljene za mnogo koristnejše stvari. Nam ne more nikdo očitati, da bi se kdaj koli spuščali na to nečastno polje. Pri drugih delavskih časopisih moramo vedno ugotavljati, da njihovo življenje in uspeh svojega dela vidijo v nesramnem natolcevanju. Če zasledujemo strokovno delavsko časopisje, vidimo, da kakor dogovorjeno vsipajo pravcati ogenj z raznimi napadi in obrekovanji na našo ZZD. Mi smo se do danes še vedno častno branili in se bomo še, ker je to naša dolžnost in imamo tudi pravico.

Tak neutemeljen napad in tratenje prostora v dragocenem delavskem časopisju smo čitali v zadnji »Delavski pravici«. Poročalo se je iz Jesenic, da smo mi g. Tomažu Novaku očitali, da je bil on »član SMRJ hujskačev«. To poročilo pa je neresnično in po nepotrebnem ustvarja razburjenje in nerazpoloženje med delavci. Mi nismo tako poročali. Mi smo le trdili, da so v SMRJ tudi nad g. Novakom izvajali teror. Na Jesenicah se dogajajo za delavski stan mnogo važnejše stvari, nego so taka neresnična poročila, o katerih pa »Del. pravica«, Bog si ga vedi zakaj, molči. Edino naš »Slovenski delavec« je tisti, ki o teh dogodkih poroča in zavzema svoje stališče. Dolžnost vsakega strokovnega funkcionarja je, da vzgaja delavstvo k skupnosti in tega mnogim, mnogim funkcionarjem zelo primanjkuje.

Tobačni delavci

V četrtek, dne 16. marca se je vršil občni zbor strokovne organizacije tobačnih delavcev ZZD v Zadružni kleti na Kongresnem trgu. Občnega zbora se je udeležil tudi strokovni tajnik tov. **Luzar.** Zbor je vodil predsednik tov. **Jemc Franc.** Iz poročil je razvidno, da je bilo delo odbora zelo živahno. Odbor je imel 18 sej, dopisov odposlanih 73, prejetih 31. Sestanka sta bila dva. Blagajnik je poročal, da je bilo 9704.75 din dohodkov in 7910.50 din stroškov. Po ostalih poročilih je bil izvoljen novi odbor, in sicer: Jemc Franc, predsednik; Rotar Ivan, podpredsednik; Vrhovec Ernest, tajnik; Hvale Maks, blagajnik; odborniki: Sušnik Angela, Petrič Alojzija, Pavlin Albina, Dovič Marija, Malovrh Anton, Čuden Matevž, Strojar Andrej, Stanko Milan, Jenko Marija in Suhadolnik Ana.

Na koncu je spregovoril še zastopnik centrale, ki je pozval navzoče, naj vztrajno delajo na našem pokretu. Občni zbor je nato predsednik zaključil s pozivom na članstvo, naj se še bolj oklene svoje organizacije in gled ana to, da pripelje čim več novih članov v naše vrste.

Grosuplje

Delavci tovarne »Motvoz« smo morali priti do prepričanja, da ni zaščite delavskih interesov brez močne strokovne organizacije. Rdeči so sicer skušali, da nas uvrščajo med one, ki ne vidijo, da od razrednega boja ima največjo škodo le delavec sam. Zato smo si postavili podružnico ZZD, ki gre z narodom.

Naša nova postojanka je imela v nedeljo, dne 26. marca svoj ustanovni občni zbor, na katerem je centralo ZZD zastopal **tov. Grošelj, ki nam je pojasnil namen in smisel strokovne organizacije ter nam dokazal, da je ZZD edina slovenska katoliška organizacija, v kateri se mora združiti vse slovensko delavstvo.**

Izvolili smo si odbor in napravili načrt, da z načrtnim delom zgradimo močno krajevno organizacijo ZZD, ki bo stala na braniku naših delavskih interesov.

Duplica

V nedeljo, dne 2. aprila se vrši pri tovarišu Maksu Hrovatu naš redni mesečni članski sestanek, na katerem bo poročal delegat centrale. Pozivamo vse naše tovarišice in tovariše, da se sestanka polnoštevilno udeležijo in s tem dokažejo, da postaja ZZD na Duplici vedno bolj odločilen faktor, katerega morajo tudi naši nasprotniki vpoštevati, čeprav to kaj neradi storè.

Jarše — Induplati

Parski fond — skupna last delavstva. Vodstvo naše tovarne se je svoj čas sporazumelo z delavskimi predstavniki, da se iz parskih pribitkov, ki bi jih morali sicer prejeti delavci, ustanovi skupen parski fond kot last vsega delavstva.

Ta fond bi moral upravljati posebni upravni odbor po posebnem pravilniku za vse delavstvo brez razlike. Upravo fonda pa si je enostavno prilastila tukajšnja podružnica JSZ in ga vodi brez vsake kontrole. Skrpucala je skupaj tudi nekak samovoljen pravilnik o razpolaganju z denarjem.

Mi smo zato zahtevali, da se skupni delavski denar upravlja in razdeljuje tako kakor je prav, a JSZ se temu iz dovolj očitih razlogov upira. Da smo tako za razne sumnje upravičeni, je pa očito zlasti iz nasprotujočih izjav predsednika skupine JSZ o tem, kje je sedaj ta denar naložen. No, bomo sigurno zvedeli, kje je, ali vsaj, kje je bil ter bomo o upravljanju tega denarja terjali točen odgovor in obračun ter eventuelno tudi povrnitev. — Tej »demokratski« samogoltnosti pri denarju v JSZ bomo napravili konec.

Sestanek. — Naše delavstvo ima svoj redni skupni sestanek na Belo nedeljo ob pol 10. uri dopoldne v Društvenem domu v Grobljah. Tovariši, udeležite se ga polnoštevilno! Pripeljite tudi prijatelje prave delavske misli! Z ZZD gremo neustrašeno tudi mi naprej po končno zmago.

Zabukovca—Griže

Občni zbor se je vršil dne 26. marca t. l., čeprav so naši nasprotniki trgali naša vabila z izvidne deske.

Iz tega je razvidno, kako daleč sega njihova strokovna izobrazba, ki jo poleg tega izpričujejo tudi s psovkami, blatenjem in zmerjanjem, da se nehote vprašujemo, če so še pri pameti.

Na njihovih sestankih in zborovanjih stalno zabavljajo, najlažje kar izgovarjajo, je »zelenec«. Pri tem se čutijo nekateri že tako močne, da bi kar pobijali ter z dvignjenimi pestmi grozijo tovarišem po gostilnah.

Pa jim pustimo to junaštvo! Mi vemo, da bo prišel čas prebujenja tudi zanje.

Tovarišem pa kličemo:

Naprej v boljšo bodočnost! Novoizvoljeni odbor je porok, da bo ščitil interese organizacije, kakor tudi interese delavcev, organiziranih v ZZD.

Murska Sobota

Podružnica ZZD v Murski Soboti je imela v soboto, dne 25. marca t. l. ob 11. uri dopoldne svoj drugi redni občni zbor.

Občni zbor je vodil dosedanji tajnik tovariš **Novak,** ki je ob določeni uri otvoril občni zbor in po običajnih formalnostih prešel na točke dnevnega reda.

1. Prečitani zapisnik zadnjega občnega zbora je bil enoglasno sprejet.

2. Poročila odbornikov: Razvidno je iz podanih poročil odbora, da je podružnica od zadnjega občnega zbora vodila veliko borbo za izboljšanje plač in položaja tovarniških delavk v tovarni perila g. Šiftarja. Tozadevna kolektivna pogodba se je pred kratkim spremenila v toliko, da so zastopniki ZZD dosegli povišanje akordnih plač, v katerem smislu se bo odslej naprej v podjetju delalo. Podružnica ima danes 228 članov, izmed katerih je večina tovarniških delavk. Odbor je imel od zadnjega občnega zbora pa do danes 4 redne in 2 izredni seji, na katerih je obor reševal tekoče stvari, zlasti pa se bavil s vprašanjem delavstva v tovarni g. Šiftarja. Podružnica je od zadnjega občnega zbora prejela 782 din in izdala 431 din.

3. V novi odbor so bili enoglasno izvoljeni: Ida Rotdajč, predsednica; Marička Roškar, podpredsednica; Franc Novak, tajnik; Jožef Talaber, blagajnik. Odborniki: Marija Sinic, Marjeta Serec, Terezija Škraban, Emilija Čontala, Marjeta Vogrinčič, Alojzija Marič, Karolina Sapač, Irma Celec in Irena Časar.

4. Slučajnosti: K besedi se je oglasil tovariš tajnik, ki je prisotnim delavcem in delavkam spregovoril par bodrilnih besed, v katerih je spodbujal prisotne k vztrajnemu sodelovanju z odborom podružnice, kakor tudi vidljive članske zavesti do svoje organizacije, katero bodo najbolj pokazali z rednim plačevanjem članarine. S primernimi besedami je pozdravil tudi one, ki zapuščajo svoje dosedanje delo v tovarni in bodo šle na delo v daljno tujino. Naj ne pozabijo nikdar svoje dosedanje organizacije, svojega slovenskega ljudstva, naroda in države in naj se dobro počutijo v tujini in zaslužijo boljše, kakor so pa v tovarni, da bodo s tem na boljšem tudi njihovi domači.

V imenu odhajajočih delavk se je poslovila tudi dosedanja podpredsednica odbora tovarišica **Ana Vratarič.**

Ob pol 2 popoldne je tov. tajnik občni zbor zaključil.

Polzela

Zopet se oglašamo v našem glasilu, to pa radi tega, da bodo vsi naši sotrudniki vedeli, kako težko borbo vodimo pri nas, posebno sedaj, ko so se rdečim generalom zvile generalske sablje.

Leta in leta so nam obetali lepšo bodočnost in iz vsega je bilo le mazilo potrpljenja.

12. t. m. smo imeli članski sestanek, na katerem nam je razložil vso situacijo zastopnik centrale tov. **Luzar** in iz njegovega poročila smo razvideli, da smo le na pravi poti, ne samo mi, stari bojevniki ZZD, ampak vsi številni delavci, ki še do danes niso verjeli rdečim propagatorjem.

Predvsem pa je važno, da damo na znanje vsem sotrpinom v naši ožji domovini tudi to, da je pri nas neka preddelavka, ki pomaga po našem mnenju zdravnikom OUZD s tem, da pogleda delavcu, ki zahteva zdravniški listek, na roko, kako mu bije srčna žila ali pa na jezik, če ima mogoče notranjo bolezen. Neverjetno je, vendar pa je le res. Čudimo se, da trpi naša oblast inozemko, ki tako postopa na naših slovenskih tleh, z našim slovenskim delavstvom.

Ni še dolgo, ko smo pisali razne težkoče, ki jih moramo prenašati radi zelo točne in vestne službe enega izmed naših uradnikov in komaj se je ublažilo to, že imamo to preddelavko, ki jo za enkrat ne bomo imenovali in ako se ta le ne bo privadila naši slovenski kulturi, bomo morali to sporočiti tudi oblasti in zahtevati, da pošlje preddelavko tja, kamor spada.

Vse delavstvo, katero je do danes le prišlo do svojega prepričanja, naj pristopi v naše vrste in naj ne stoji izven ZZD. Z ramo ob rami si bomo priborili tiste pravice, ki nam pripadajo.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Občni zbor naše krajevne skupine se bo vršil na Veliki ponedeljek, dne 10. aprila po prvi maši. Pozivamo naše tovariše, naj nihče ne izostane od občnega zbora!

Sladki vrh

Radi voj. zbora smo v marcu bili primorani preložiti naš občni zbor. Sedaj pa **smo določili nedeljo, dne 2. aprila** ter se bo ta dan vršil naš občni zbor ob 3. uri popoldne v čakalnici tovarne. Poročal bo delegat centrale tov. **Rozman**. Pridite vsi!

Sv. Miklavž pri Ormožu

Tukaj se je vršil na praznik M. Oznanenja, dne 25. marca t. l. po rani maši v tukajšnji društveni dvorani 18. redni občni zbor Strokovne skupine viničarjev Sv. Miklavž, ene najstarejših skupin Strokovne zveze viničarjev, ki je bila precej let, po številu članstva vodilna med vsemi drugimi skupinami viničarske Zveze ter se kaže, da bo kmalu zopet. Centralo ZZD je zastopal njen strokovni tajnik tov. **Peter Rozman**, naš rojak in domačin ter bivši 12-letni predsednik naše skupine.

Že več let sem ni bilo tolikega zanimanja za naše skupinske občne zbore kot je to bilo letos, med organiziranimi, še bolj med neorganiziranimi viničarji. To je pokazala številna udeležba. Prišlo je tudi več viničarjev iz sosedne Bolfenske župnije, kjer se tudi čimdalje bolj pojavlja želja po organizaciji. Zborovanja so se udeležili tudi č. g. župnik **Polak** in zastopniki tukajšnje krajevne Kmečke zveze s predsednikom g. **Štefanom Vogrinom**.

V poročilih odbora je bilo posebno obširno in izčrpno predsednikovo, ki je v njem opisal vse tekoče zadeve iz borb viničarjev za zboljšanje službenih prilik. Grajal je premajhno zavednost in zanimanje viničarjev za svojo stanovsko organizacijo.

Po poročilih odbora in nadzorstva se je soglasno izvolil naslednji odbor, namestniki in nadzorstvo: Plohl Franc, predsednik; Plohl Vinko, podpredsednik; Cimerman Karol, tajnik; Tomažič Franc, blagajnik; Rozman Martin, gospodar; za namestnike: Petovar Martin, Štrucl Stanko, Kosič Janez; nadzorstvo: Plohl Alojz, Grlica Matija in Cimerman Matija.

Po spremembi pravil je prevzel besedo zastopnik ZZD tov. **Rozman**, ki se je v obširnem in poljudnem govoru dotaknil vseh perečih problemov viničarskega delavstva — a vsled velikih razlik krajevnih in službenih razmer — pa tako težke rešitve viničarskega vprašanja. V drugem delu govora pa je pojasnil stališče SZV (Strokovne zveze viničarjev), kakor tudi svoje, glede prestopa viničarske organizacije iz JSZ v ZZD.

Ta obrazložitev je bila potrebna, ker so gotove osebe tudi iz vrst neorganiziranih viničarjev radi tega prestopa hotele delati nerazpoloženje proti organizaciji sploh. Od viničarjev so sicer ravno o tem govorili največ le taki, ki niso hoteli k organizaciji prej, ko smo še bili včlanjeni v JSZ in ne bodo tudi sedaj in nikoli, — ker se jim zdi škoda dinarčkov za članarino organizaciji, a za uspehe, ki bi naj jih organizacija za viničarja priborila, pa se najbolj zanimajo.

K predlogom se je oglasil dosedanji tajnik skupine tov. **Miklavž Kosič** ter predlagal, oziroma poročal, da viničarska Zveza pripravlja načrt za prireditev viničarskega tabora, ki naj bi se vršil v območju naše skupine, v središču Slovenskih goric pri svetovno znanem Jeruzalemu, in sicer predzadnjo nedeljo meseca junija letos in bi naj to bil tabor slovenskega katoliškega delavstva. Predlog oziroma poročilo je bilo z odobravanjem vzeto na znanje, nakar je tov. predsednik lepo uspeli občni zbor zaključil. — Pristopilo pa je ob tej priliki več novih članov.

Prekmurski stavbinci

Stavbinski delavci pri podjetju »Sraka« so se vsi organizirali v naši podružnici ZZD. Stavbenik g. Sraka nam je izjavil, da želi skleniti kolektivno pogodbo za vse svoje delavce, samo z organizacijo ZZD.

Gospoda Srako, ki je eden največjih podjetnikov v našem Prekmurju, stavljamo za zgled vsem drugim delodajalcem.

Sestanki in zborovanja

V SOBOTO, DNE 1. APRILA 1939

MARIBOR: sestanek stavbinskih delavcev.

V NEDELJO, DNE 2. APRILA 1939

DUPLICA: sestanek ob 3. uri popoldne pri tov. Hrovatu.

GROBLJE: občni zbor ob pol 10. uri dopoldne v Društv. domu.

SLADKI VRH: občni zbor ob 3. uri popoldne v čakalnici tovarne.

PO ZEMELJSKI OBLI

JUGOSLAVIJA.

Iz Londona se je vrnila v Belgrad Nj. Vel. kraljica Marija. Na postaji so jo sprejeli Nj. Vis. kneginja Olga, kraljevska namestnika dr. Stanković in dr. Perović, člani civilnega in vojaškega doma Nj. Vel. kralja, predsednik vlade Dragiša Cvetković in ostali člani vlade.

Predsednik vlade Podkarpatske Ukrajine msgr. Vološin je prispel v Zagreb. V njegovem spremstvu se je pripeljal tudi bivši ukrajinski prosvetni minister dr. Štefan.

Ministrski predsednik Cvetković je govoril v senatu v debati o proračunu notranjega ministrstva predvsem o hrvaškem vprašanju. Dejal je, da smatra za najbolj aktualno vprašanje sporazum s Hrvati. Vprašanje sporazuma je najpomembnejše in najvažnejše notranje vprašanje, ki se mora rešiti. Potrebno pa je, da se to ne le govori, temveč da se sporazum tudi izvede. Interes vse države, vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev zahteva sklenitev sporazuma. Nič več ni treba mnogo govoriti, temveč preiti je treba k dejanjem. Vlada si prizadeva, da ustvari za sporazum potrebno atmosfero in po zadnji amnestiji je samo v savski banovini oproščenih 50.000 obtožencev. Na koncu svojega govora je min. predsednik Cvetković še enkrat poudaril, da je bilo dovolj besed in da treba preiti k dejanjem. Dodal je še, da smo vsi patrioti in nacionalisti in da zato ni treba, da bi se kdo s tem posebej ponašal.

V Ljubljani se je te dni vršil proces proti zidarju Luki Volku in vrtnarskemu pomočniku Jožefu Prešernu, ki sta l. 1933. nastopala v šenčurskem procesu kot glavni obremenilni priči proti narod. poslancu Janezu Brodarju, da je bil ta od drž. sodišča v Belgradu obsojen na 18 mesecev strogega zapora, a sta bila sedaj obdolžena zločinstva krive prisege.

Oba sta bila obsojena in sicer L. Volk na 8 mesecev strogega zapora, Prešeren J. pa na eno leto robije ter oba v izgubo častnih državljanskih pravic za 3 leta.

Te dni je Italija nakupila v naši državi po PRIZAD-u po 1000 vagonov pšenice in koruze, Nemčija pa po 500 vagonov. Obema državama bo blago dostavljeno v teku tega in prihodnjega meseca.

NEMČIJA.

Nemčija si je priključila takozvano memelsko ozemlje, ki šteje 150 tisoč prebivalcev in je od mirovne pogodbe l. 1919. dalje pripadala Litvi, ki je v Memelu (Klajpedi) imela svoj edini izhod na morje. Nemci so dosegli, da je bilo to ozemlje od Litve odlomljeno in je tako Litva izgubila svoj edini izhod na morje. Hitler sam se je odpeljal v Memel na čelu mogočnega brodovja, ki naj pokaže baltskim obalnim državam — predvsem Rusiji — kako močna je Nemčija na morju. Zapadne velesile in Poljska niso črhnile besedice k temu dogodku, češ, saj je Litva ozemlje prostovoljno odstopila.

SLOVAŠKA.

Nemčija in Slovaška sta podpisali pogodbo o bodoči samostojnosti slovaške države. Po tej pogodbi dobi Nemčija pravico, da v samostojni slovaški gradi širok pas vojaških utrdb, ki ostane pod nemško oblastjo in da svoje potrebščine na Slovaškem krije z brezcarinskim uvozom. Zunanjepolitično mora Slovaška slediti zunanji politiki Nemčije. V gospodarskem oziru pa je itak dejansko odvisna od svojega velikega soseda. Drugače se Slovaška sme samostojno upravljati, le svojo armado mora organizirati po navodilih Nemčije.

ŠPANIJA.

Španska državljanska vojna je končana in so Francove čete zmagoslavno vkorakale v Madrid. Tudi po vseh ostalih mestih rdeče Španije so Francovi pristaši prevzeli oblast.

Vsa mesta so izrazila generalu Francu svojo pokorščino. Nacionalistično vojaštvo, ki zaseda vse ozemlje, prebivalstvo povsod prisrčno sprejema.

Nakane komunistov in njihovih slepih pristašev so se torej vendar izjalovile in španski narod je rešen nadaljnega krvoprelitja.

FRANCIJA

Francoska vlada je sporočila generalu Francu, da je bivše špansko republikansko brodovje, ki je pribežalo v Bizerto, last nacionalne Španije in da je v Bizerti na razpolago njegovi vladi. Španska nacionalna in francoska vlada se bosta natančno domenili glede izročitve tega brodovja. Brodovje bo prevzela komisija španske narodne vlade.

POLJSKA

Vesti, da si hoče Nemčija priključiti tudi Gdansk, so izzvale na Poljskem veliko razburjenje. Prišlo je do burnih protinemških demonstracij v vseh večjih poljskih mestih blizu nemške meje. Najhujše demonstracije so bile v mestu Poznanju in Bydgoszcze ter okolici, ki so po versajski pogodbi bili vrnjeni Poljski. Množice demonstrantov, ki so korakale skozi glavni trg in pele domoljubne pesmi, so zahtevale, da poljska armada zasede Gdansk. Policija je morala odločno nastopiti ter zaščititi nemške prebivalce. Bila so tudi številna zborovanja, na katerih so posamezni govorniki odločno zahtevali odločen nastop Poljske za obrambo svojih koristi.

ITALIJA

Mussolini je imel v nedeljo velik govor, v katerem je povdaril potrebo po dolgem miru, odprl vrata za pogajanja s Francijo, odbil vse grožnje nasprotnikov osi Rim-Berlin, glede Sredozemlja je dejal:

Sredozemsko morje je politično, vojaško, zemljepisno in zgodovinsko prostor življenjskega pomena za Italijo. Kadar mi pravimo Sredozemsko morje, računamo tudi na zaliv, ki se imenuje Jadransko morje, v katerem so italijanski interesi pomembni, toda niso izključni napram Slovanom. Zaradi tega vlada v tem delu že dve leti mir.

Zadnje ter osnovno in usodno geslo je to: »Treba se je oborožiti, treba je zvišati število topov, bojnih ladij in letal.« Na vsak način in za vsako ceno je treba brisati vse, kar se imenuje meščansko življenje. Kadar smo močni nas prijatelji ljubijo, sovražniki se nas bojijo. Zaupati, poslušati in boriti se, to je bila in bo tajna vsake zmage.«

Mussolinijev govor je bil često prekinjen z burnimi manifestacijami, ki so trajale nekoliko minut, posebno pa ob koncu Mussolinijevega govora.

ŠVICA.

Švicarska telegrafska agencija uradno objavlja:

V nekaterih krajih naše države so bile razširjene vesti, ki so povzročile vznemirjenje med prebivalstvom. Objektivno gledanje na politični položaj, kakor tudi verodostojna poročila, s katerimi razpolagajo vojaške oblasti, dokazujejo, da so vesti o neki skorajšnji posredni ali neposredni nevarnosti za Švico brez vsake podlage.

Švicarski zvezni svet je sklenil podaljšati za en teden ali dva službo obmejnih čet in službo že mobiliziranih teritorialnih oddelkov. Ostale teritorialne čete bodo pozvane na šestmesečno odslužitev svojega roka v letu 1939.

MADŽARSKA.

Madžarske čete so vdrle na slovaško ozemlje, ali so se jim Slovaki krepko postavili v bran. Izgleda, da hočejo Madžari zasesti kar najugodnejše točke, preden se začno pogajanja o razmejitvi. Adjutant Murgasa, štabnega šefa Hlinkove garde, je izjavil, da so madžarski častniki pokazali slovaškim parlamentarcem nalog, da zasedejo razne strateške točke na vzhodnem Slovaškem in da morajo nadaljevati ofenzivo do teh točk. Poveljnik slovaških čet v Prešovu pa je izjavil, da je med slovaškimi in madžarskimi četami izključeno premirje. Borbe na bojišču so povsod prenehale. Navzlic premirju utrjujejo Madžari obmejne občine, iz katerih so odstranili prebivalstvo.

Slovaški minister za propagando Sano Mach je izjavil, da slovaške čete dobro varujejo mejo.

AMERIKA.

Ameriška vlada je dala objaviti besedilo odgovora, ki ga je poslala Nemčija na objavo nemške vlade, da je Češko-Moravska priključena Nemčiji. Ameriški odgovor nosi podpis državnega podtajnika Summer Wellesa in je bil nemški vladi dostavljen dne 20. marca.

Zelo zanimivo je, da je ameriška vlada svoj odgovor poslala z navadnim kolesarskim selom na nemško veleposlaništvo, kjer je bila nota predana enostavno v vratarjeve roke.

Ameriška nota se glasi:

Vlada Zedinjenih držav Severne Amerike je vzela na znanje, da sta Češka in Moravska začasno postavljeni pod dejansko upravo Nemčije. Vlada Zedinjenih držav ne priznava obstoja zakonite osnove za takšen položaj. Stališče naše vlade je bilo objasnjeno že dne 17. marca 1939 tako, da je naziranje naše vlade tako glede položaja samega kakor glede posledic, ki iz njega izvirajo, popolnoma jasno. Da bi mogli svojo vlado točno o tem poučiti, vam pošiljam istočasno tudi prepis izjave ameriške vlade, kjer je bilo njeno stališče točno povedano. Sprejmite pri tej priložnosti spet zagotovilo mojega globokega spoštovanja.

LITVA

Litavska vlada je odstopila. Predsednik republike je naročil načelniku generalnega štaba, da naj sestavi novo vlado.

VSAKEMU SVOJE

STRAH IMA VELIKE OČI . . .

Pri naših marksistih vlada velika nervoznost, še več strah in groza pred novimi stvarmi. V grozi pa postane plašljivcem oblak pošast, grm pa prikazen z drugega sveta. V tem strahu je naenkrat zagledala »Del. politika« našega urednika v pozi. pretendenta za predsednika Delavske zbornice, videla z grozo že celo njegovega bodočega tajnika, ki ga bo dobil kar iz Belgrada v osebi g. Jenka. — Ja, strah ima res velike oči . . . ali mar marksizmu pri nas huda prede? Novi predsednik in tajnik v Delavski zbornici najbrž res že prideta, toda ta dva bosta čisto drugačna od strahov, ki jih je videla »Delavska politika«.

KRIZO SINDIKALIZMA

priznava v svojem zadnjem vodilnem članku celo »Del. pravica«. Seveda jo je kriva politika, ker je sindikate sebi usužnjila, kakor bi JSZ sama rada politiko usužnjila sebi. Le deloma pa so bile po tem priznanju krive tudi strokovne organizacije.

Morda pa bo nasprotno res, da so se sindikati sami preveč rinili v politiko in so pozabili na strokovno borbo, pri vsem pa lažnjivo poudarjali svojo nepolitičnost in prišli v krizo. To bo gotovo bolj prav in točno in JSZ naj si posebej to vtakne za klobuk.

NAŠA MISEL LE PRODIRA

Za marksističnim »Ljudskim glasom« je zavrgla v zadnji številki tudi »Del. pravica« svojo razredno borbo in se seveda na svojski način zavzema za **»ubogo stanovščino«**, ki je bila pri JSZ doslej vseskozi v nemilosti. »Uboga stanovščina« počasi le prodira tudi v belo-rdeče sindikate.

POOBLASTIL SO ŽALOSTNI RDEČKARJI

Nasprotni pokreti so dobili trd zagrižljaj z novimi pooblastili finančnega zakona. Sedaj jih prebavljajo po sestankih in časopisju. Prav nič jim niso po volji. V njih je namreč znamenje drugačnih časov, za rdečkarje precej bolj žalostnih kot so bili pretečeni.

ZMAGE SO VENDAR PRENEHALE

Po pisanju marksističnih in vseh socialističnih glasil za časa španske revolucije so boljševiki v Španiji vsaj že 1000 krat zmagovali. Še kar do zadnjega so zmagovali. Tako tudi pri nas ZZD povsod propade in socialisti vedno zmagajo, čeprav mi zmerom rastemo, a oni padajo. Zmagujejo pa le! — No, sedaj se je končno navdušenje rdečih tudi pri nas za Španijo ohladilo. V njihovih časopisih jo kar nič ne omenjajo. Ob njih zmagah jim je postal oledeno mraz in boje se, da se nad tolikimi čudovitimi zmagami še njeni zvesti ne ohlade, generali pa pomrznejo.

DIKTATORSKO OBLAST

je uvedla »demokratična Francija« sedaj sramežljivo samo za nekaj mesecev. Zmagal je na celi črti Daladier s svojim geslom, da ni več čas vlade združenih razdrtih sil. Verjetno je, da tudi zlepa ne bodo časi, da bi Francijo razdrti združeno vladali. Tako je danes v demokratični Franciji Daladier absolutno gospodar.

DELO RDEČIH V PRETEČENEM TEDNU

V vitanju so trgali plakate za občni zbor ZZD.

V Zabukovcah-Griže so poleg tega še zmerjali in psovali naše članstvo.

V Mariboru pri gradnji carinarnice uganjajo teror.

Kakor pobesneli grozijo med ploho psovk in rdeči generali pozivajo svoje verne na dejanski napad.

V Ljubljani pa vabijo ZZD v skupni delavski svet.

Sprememba vlade je prišla nekoliko nenadoma in zdi se, da je to nekakšen odmev potez, ki jih je v klajpedskem vprašanju izvršila prejšnja vlada. Sicer pa še ni ničesar znanega o tem, kaj naj pomeni ta nenadna sprememba vlade.

JAPONSKA.

Zastopnik japonskega zunanjega ministra je izjavil, da japonska vlada proučuje predlog strank parlamentarne manjšine, ki zahtevajo, da se pakt proti kominterni spremeni v vojaško zvezo. Japonska vlada o tem še ni sklepala. Na vprašanje, ali je bilo na nedavnem sestanku med nemškim poslanikom Ottonom in zunanjim ministrom Rito govora o takšni vojaški zvezi, je zastopnik zunanjega ministrstva izjavil, da je nemški poslanik obvestil japonsko vlado o političnem položaju v Evropi. Na vprašanje, v kakšni obliki bi se pakt proti kominterni okrepil, je zunanje ministrstvo odgovorilo, da japonska vlada še zmerom proučuje to vprašanje.

List izdaja za konzorcij: Preželj Franc, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misij. tisk.: A. Trontelj, Groblje.